

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 25/2009 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (ilmailun turvamaksudirektiivi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 23 päivänä kesäkuuta 2009 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (ilmailun turvamaksudirektiivi) (U 48/2009 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- tarkastaja Hannu Laurikainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- pääjohtaja Samuli Haapasalo, Finavia Ilmailulaitos
- suunnittelupäällikkö Pekka Vuori, Finnair Oyj.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Direktiiviehdotuksessa vahvistetaan joukko peruseriaatteita, joita lentoasematoiminnan harjoittajien on noudatettava määritellessään turvamaksuja. Ne ovat syrjimättömyys, avoimuus ja kustannusvastaavuus. Lisäksi lentoaseman pitäjän ja lentoaseman käyttäjien on käytävä vuoropuhelua lentoasemalla sovellettavasta turvamaksujärjestelmästä, aina kun järjestelmää muutetaan ja kun turvamaksujen tasoa määritetään. Ehdotuksen mukaan jokaisen jäsenvaltion tulisi nimetä riippumaton valvontaviranomainen valvomaan säännösten soveltamista.

Direktiiviehdotuksen 1 artiklan mukaan direktiiviä sovellettaisiin kaikkiin lentoasemiin, jotka sijaitsevat EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltamisalaan kuuluvalla alueella.

Direktiiviehdotuksen 3 artiklan mukaan turvamaksuista ei saa aiheutua syrjintää lentoaseman käyttäjien tai lentomatrustajien välille.

Ehdotuksen 4 artikla velvoittaa lentoaseman pitäjän ja lentoaseman käyttäjät, käytännössä lentoyhtiöt ja rahtiyhtiöt, neuvottelemaan vähintään kerran vuodessa turvamaksujärjestelmän toiminnasta ja maksujen tasosta. Lentoaseman pitäjä veloitetaan tiedottamaan maksujen muutoksista ja niiden syistä viimeistään neljä kuukautta ennen muutoksen voimaantuloa ja neuvottelemaan lentoaseman käyttäjien kanssa ehdotetuista muutoksista ja ottamaan näiden näkemykset huomioon ennen päätöksen tekemistä.

Direktiiviehdotuksen 5 artiklalla pyritään varmistamaan osapuolten keskinäinen avoimuus, jotta vuoropuhelu toimisi. Lentoaseman pitäjän tulee antaa vuosittain yksityiskohtaiset

tiedot turvamaksujen tasosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Käyttäjien puolestaan edellytetään antavan lentoaseman pitäjälle muun muassa liikennemäärä- ja kalustonkäyttöennusteet.

Direktiiviehdotuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltion on, ennen kuin se ottaa käyttöön yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 300/2008 6 artiklan mahdollistamia tiukempia turvatoimenpiteitä, arvioitava, mitkä ovat tiukempien toimenpiteiden vaikutukset turvamaksutasoon. Arvioinnin tuloksista on raportoitava komissiolle ja neuvoteltava lentoaseman käyttäjien kanssa.

Direktiiviehdotuksen 7 artiklassa edellytetään turvamaksujen kustannusvastaavuutta. Turvatarkastuksista aiheutuvat kustannukset on määriteltävä yleisesti hyväksytyjen kirjanpito- ja arvostusperiaatteiden mukaisesti. Kuitenkin on varmistettava, että huomioon otetaan erityisesti tiloista ja laitteista aiheutuvat kustannukset sekä henkilöstökustannukset ja myös mahdolliset turvaamistoimintaan myönnetty viranomais-
tuet ja -avustukset.

Direktiiviehdotuksen 8 artiklassa edellytetään jäsenvaltion nimeävän tai perustavan viranomaisen valvomaan direktiivin soveltamista. Tämä elin voi olla sama kuin se, jonka jäsenvaltio on osoittanut lentoasemamaksuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EY) N:o 12/2009 mukaisesti. Valvontaviranomaisen tulee olla itsenäinen, riippumaton ja tosiasiallisesti rakenteellisesti erotettu lentoaseman pitäjistä ja toisaalta lentoasemien käyttäjistä, käytännössä lentoyhtiöistä. Valvontaviranomainen toimii riitojenratkaisuelimenä erimieli-

syystilanteissa. Komissiolle on ilmoitettava sääntelyviranomaisen yhteystiedot, tehtävät ja vastuualueet sekä toimenpiteet, joita on toteutettu riippumattomuuden takaamiseksi.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti direktiiviehdotukseen. Valtioneuvosto tukee turvamaksujen määräytymiseen liittyvän toimijoiden välisen avoimuuden ja tietojenvaihdon periaatteiden sekä syrjimättömyyden ja kustannusvastaavuuden periaatteiden selvittämistä.

Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että direktiivin ehdotettu soveltamisala on varsin laaja. Verkostoperiaate tulisi huomioida myös tässä direktiivissä, kuten lentoasemamaksuista annetussa direktiivissä 2009/12/EY, joka mahdollistaa yhtenäisen maksujärjestelmän käyttöönoton lentoasemaverkostossa.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan direktiivin soveltamista valvovan ja siihen liittyviä riitoja ratkaisevan itsenäisen ja riippumattoman valvontaviranomaisen toimivaltaa tulisi määritellä mahdollisimman selkeästi. Toimijoilla tulisi olla oikeus valittaa sääntelyviranomaisen tekemistä sitovista ratkaisuksista kansallisen oikeusjärjestelmän periaatteiden mukaisesti, kuten on säädetty myös lentoasemamaksudirektiivissä. Valtioneuvosto katsoo, että Suomen oloissa ei ole tarkoituksenmukaista perustaa uutta sääntelyviranomaista vaan tehtävään tulisi nimetä jo toimiva viranomainen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta pitää direktiiviehdotuksessa esille tuotuja perusperiaatteita, kuten syrjimättömyys, tietojen vaihto ja avoimuus, tarkoituksenmukaisina ja kannatettavina ja pitää hyvänä, että käytäntöjä EU:n sisällä yhtenäistetään.

Valiokunta korostaa verkostoperiaatteen tärkeyttä Suomen ohuen kysynnän ja pienten markkinoiden olosuhteissa. Verkostoperiaatteen mukaan turvamaksua ei määriteltäisi asemakohtaisesti vaan koko lentoasemaverkostoa koskevin yhtenäisin periaatein. Tämä voisi vähentää myös lentoaseman pitäjille ja lentoyhtiöille tie-

donantovelvoitteista ja esimerkiksi mahdollisesti tarvittavista neuvotteluista tai riidanratkaisumenettelyistä aiheutuvia kustannuksia.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Kalle Jokinen /kok
Jyrki Kasvi /vihr
Lauri Kähkönen /sd

Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps
Markku Pakkanen /kesk
Lyly Rajala /kok
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /kesk
Janne Seurujärvi /kesk
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula.